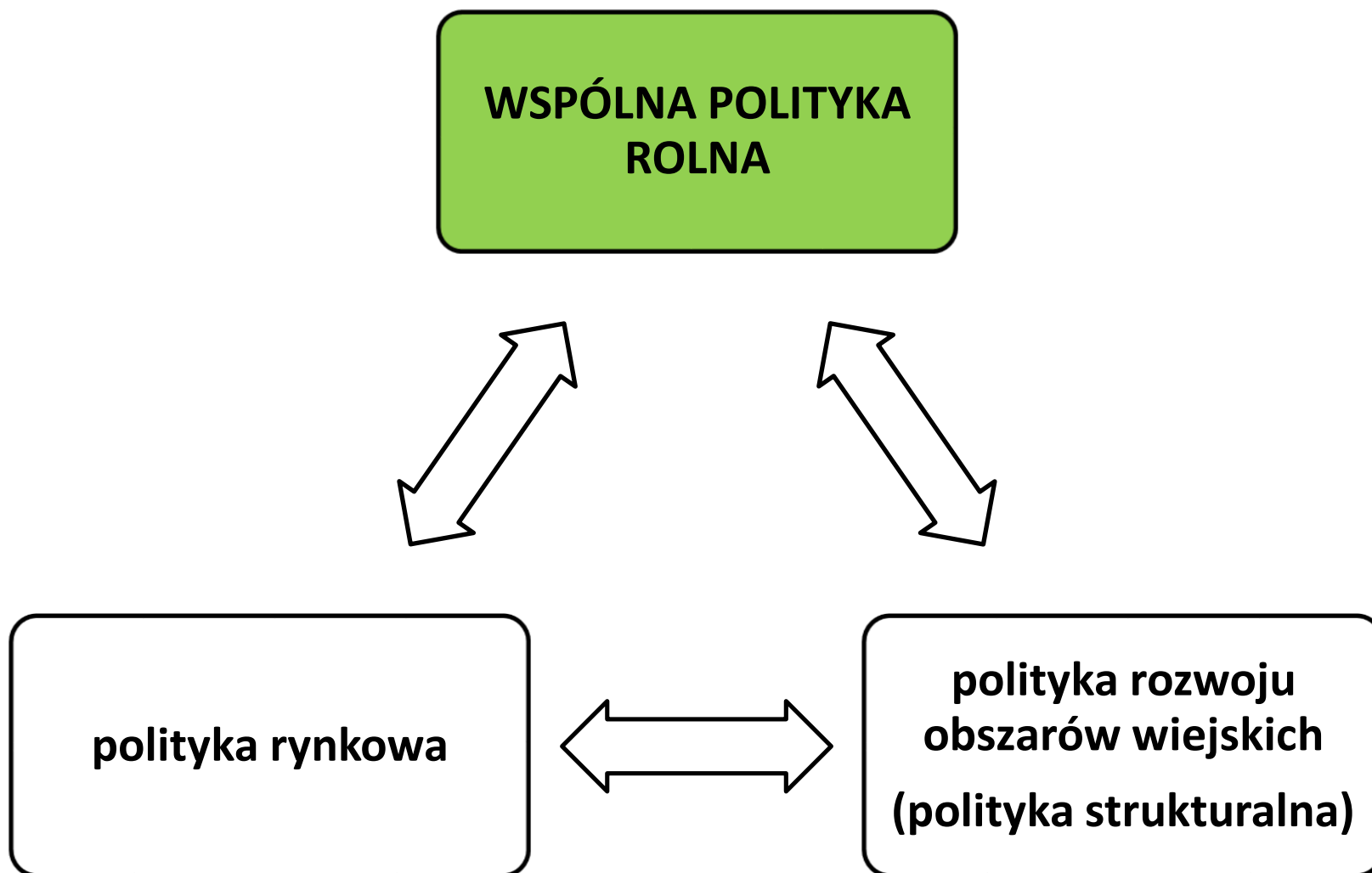

**ŚRODOWISKOWE ASPEKTY POLITYKI
ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH**

II FILARY WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ

POJĘCIE OBSZARÓW WIEJSKICH

- OECD
 - tereny o gęstości zaludnienia do 150 osób/km²
- Eurostat
 - gęstość zaludnienia wynosi do 100 osób/km²
- Polska
 - tereny położone poza granicami administracyjnymi miast

KLASYFIKACJA REGIONÓW

1. z przewagą obszarów wiejskich
 - ponad 50% populacji mieszka na wsi
2. w znacznym stopniu wiejskie
 - 15 - 50% populacji mieszka na wsi
3. w znacznym stopniu miejskie
 - mniej niż 15% populacji mieszka na wsi

ZNACZENIE OBSZARÓW WIEJSKICH

- wielkość zajmowanego obszaru
 - 93% terytorium UE
 - 93% terytorium Polski
- liczebność populacji
 - 20% ludności mieszka w regionach z przewagą obszarów wiejskich
 - 38% - w regionach w znacznym stopniu wiejskich
 - 39% ludności w Polsce
- uzależnienie mieszkańców obszarów wiejskich od sektora rolnego
 - 14 mln gospodarstw rolnych w UE
 - sektor rolno-spożywczy zatrudnia ok. 15 mln osób (ponad 8% całego zatrudnienia UE)
 - sektor rolno-spożywczy wytwarza ok. 3-4% PKB

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

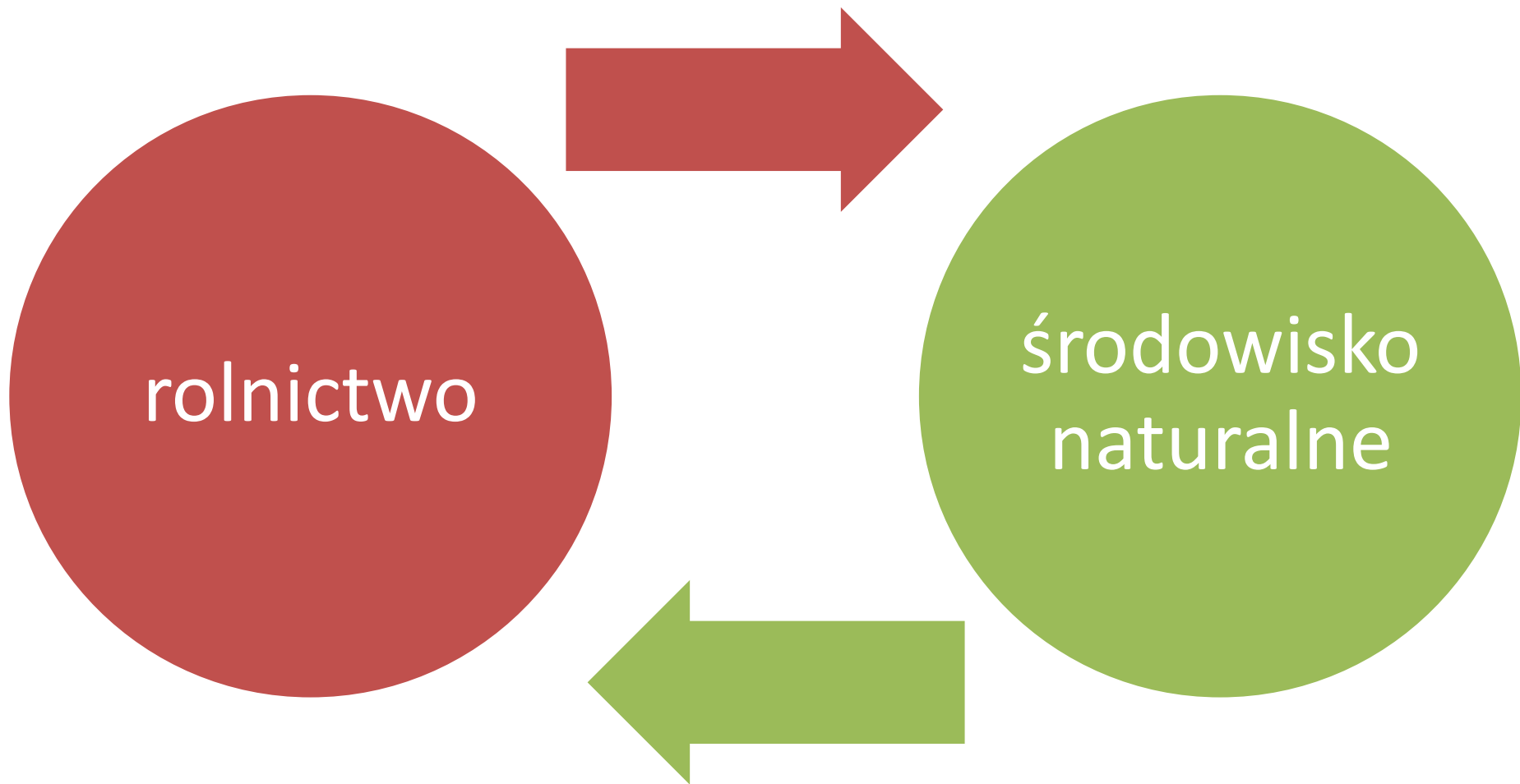
- płaszczyzny:

1. społeczna

2. ekonomiczna

- 3. środowiskowa**

UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

ŹRÓDŁA PRAWA UE

TRAKTAT O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ

- tytuł XVIII - *Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna*
- art. 174 TfUE
 - *W celu wspierania harmonijnego rozwoju całej Unii rozwija ona i prowadzi działania służące wzmocnieniu jej **spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej**.*
 - *W szczególności Unia zmierza do zmniejszenia **dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów** oraz zacoferania regionów najmniej uprzywilejowanych.*
 - *Wśród regionów, o których mowa, **szczególną uwagę poświęca się obszarom wiejskim**, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym i regionom, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takim jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, transgraniczne i górskie.*

ART. 39 TFUE

2. Przy ustalaniu wspólnej polityki rolnej i specjalnych środków służących jej realizacji uwzględnia się:

a) szczególny charakter gospodarki rolnej, wynikający ze struktury społecznej rolnictwa oraz z różnic strukturalnych i przyrodniczych między poszczególnymi regionami rolniczymi;

b) potrzebę stopniowego wprowadzania odpowiednich środków dostosowawczych;

c) fakt, że w Państwach Członkowskich rolnictwo jest sektorem ściśle powiązanym z całą gospodarką

PRAWO POCHODNE

- **polityka rozwoju obszarów wiejskich a „ogólna” polityka spójności**
- rozporządzenie nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

- **rozporządzenie nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)**

- *(5) Priorytety unijne w zakresie rozwoju obszarów wiejskich powinny być realizowane w ramach zrównoważonego rozwoju i wspierania przez Unię celu polegającego na ochronie i poprawie środowiska (...)*

MISJA

- art. 3
- *EFRR* wnosi wkład do strategii "Europa 2020" poprzez promowanie **zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich** w całej Unii w sposób uzupełniający inne instrumenty WPR, politykę spójności i wspólną politykę rybołówstwa. *EFRR* wnosi wkład do rozwoju **bardziej zrównoważonego terytorialnie i środowiskowo, przyjaznego dla klimatu i odpornego na jego zmianę** oraz konkurencyjnego i innowacyjnego unijnego sektora rolnictwa. Wnosi również wkład do rozwoju terytoriów wiejskich.

ZASADY POLITYKI ROZWOJU OW

- zasada komplementarności
 - wsparcie UE uzupełnia działania krajowe, regionalne i lokalne
- zasada spójności
 - relacja z pozostałymi politykami UE
- zasada zgodności
 - „zgodność operacji z prawodawstwem”
- zasada pomocniczości
 - państwa członkowskie odpowiadają za realizację programów rozwoju obszarów wiejskich, zgodnie z rozwiązaniami wewnętrznymi
- zasada wspierania równości mężczyzn i kobiet oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji
- zasada partnerstwa
 - pomoc dla obszarów wiejskich jest wdrażana w drodze ścisłych konsultacji i współpracy między KE i państwem członkowskim

DŁUGOTERMINOWE CELE STRATEGICZNE

1. wspieranie konkurencyjności rolnictwa
2. zapewnienie **zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi** oraz działania w dziedzinie **klimatu**
3. osiągnięcie zrównoważonego rozwoju terytorialnego gospodarki wiejskiej i społeczności wiejskich, w tym tworzenie i ochrona miejsc pracy

PRIORYTETY

1. ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz na obszarach wiejskich
2. wspieranie rentowności i konkurencyjności wszystkich gałęzi rolnictwa oraz propagowanie nowatorskich technik rolniczych i zrównoważonej gospodarki leśnej
3. poprawa organizacji łańcucha żywnościowego, warunków życia zwierząt i zarządzania ryzykiem w rolnictwie
4. **odtworzenie, ochrona i rozwój ekosystemów** związanych z rolnictwem i leśnictwem
5. wspieranie **efektywnego gospodarowania zasobami** oraz przechodzenia w sektorze rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu
6. wspieranie integracji społecznej, walki z ubóstwem i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich

REALIZACJA POLITYKI ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

- za pośrednictwem **programów rozwoju obszarów wiejskich**
 - podstawowy dokument programowy
 - m. in. szczegółowa analiza sytuacji społ. – gosp., uzasadnienie dla wybranych priorytetów, informacje na temat działań oraz ich opis
- przygotowywane przez państwa członkowskie
 - akceptacja KE
- zakres krajowy lub regionalny
- okres siedmioletni
- finansowanie ze środków UE (EFFROW) oraz krajowych
- szczególny charakter prawny programu
 - *soft law*?

POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA

- Dokument końcowy Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju *Rio+20*
- Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu.
- Ogólnoświatowy Plan Działania na Rzecz Zachowywania i Zrównoważonego Wykorzystywania Zasobów Genowych Roślin
- Konwencja o różnorodności biologicznej.
- Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu *Europa 2020*

- Unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 roku.
- Pakiet klimatyczno-energetyczny UE.
- Strategia UE w zakresie przystosowania się do zmian klimatu
- Europejska Konwencja Krajobrazowa
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju *Polska 2030*
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju *Polska 2020*
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020.
- Strategia *Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko*

- Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki.
- Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
- Polityka Wodna Polski do roku 2030 r.
- Polityka Energetyczna Polski do 2030 r.
- Polityka Klimatyczna Polski
 - Strategia redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do 2020 r.

- Krajowy Plan Działań w Zakresie Odnawialnych Źródeł Energii
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020
– z perspektywą do roku 2030

ŹRÓDŁA PRAWA PL

- ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020
- *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020*
- rozporządzenia wykonawcze do ustawy

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2014 - 2020

- http://www.minrol.gov.pl/content/download/54205/298537/version/1/file/PROW2014-2020_wersja_pelna.pdf

DZIAŁANIA PROW

1. Transfer wiedzy i działalność informacyjna
2. Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw
3. Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych
4. Inwestycje w środki trwałe
5. Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych
6. Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej
7. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

8. *Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów*
9. *Tworzenie grup i organizacji producentów*
- 10. *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne***
- 11. *Rolnictwo ekologiczne***
12. *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami*
13. *Współpraca*
14. *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER*

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH – PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

- *Instytut Uprawy, Nawożenia i
Gleboznawstwa – Państwowy Instytut
Badawczy*

ZAKRES PRZEDMIOTOWY OCENY

- różnorodność biologiczna
- ludzie
- zwierzęta
- rośliny
- woda
- powietrze
- powierzchnia ziemi
- krajobraz
- klimat
- zasoby naturalne
- zabytki
- dobra materialne (?)

CHARAKTER (RODZAJE) ODDZIAŁYWANIA

- **oddziaływanie bezpośrednie**
- **oddziaływanie pośrednie**
 - przez czynnik pośredni
- **oddziaływanie wtórne**
 - następstwo zmian i procesów przekształcania
- **oddziaływanie skumulowane**

- **oddziaływanie krótkotrwałe**
 - okres bezpośredniej realizacji
- **oddziaływanie średnioterminowe**
 - kilkuletnie
- **oddziaływanie długotrwałe**
 - kilkunastoletnie i dłuższe

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA

WSKAŹNIKI KONTEKSTOWE

- ogólne trendy, które *mogą* mieć wpływ na:
 - realizację polityki rolnej
 - rozwój społeczno-gospodarczy
 - środowisko

WSKAŹNIKI PRODUKTU

- zakres udzielanego wsparcia
- bezpośredni efektem realizacji operacji w ramach działania

WSKAŹNIKI CELU

- określone dla poszczególnych celów szczegółowych
 - w odniesieniu do sześciu priorytetów rozwoju obszarów wiejskich
 - na podstawie planowanych wskaźników produktów dla poszczególnych działań

WSKAŹNIKI REZULTATU

- określone dla wybranych celów szczegółowych
 - bezpośrednie efekty realizacji działań, które nastąpiły po zakończeniu realizacji danych operacji

WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA

- efekty w dalszej perspektywie

PROBLEMY I CELE

PROW – OCHRONA ŚRODOWISKA

1. ochrona gleb
2. zachowanie różnorodności biologicznej i zapobieganie jej spadkowi
3. ochrona zasobów i czystości wód oraz poprawa bilansu wodnego
4. zachowanie zasobów genetycznych
5. zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza i redukcja emisji gazów cieplarnianych
6. łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu
7. ochrona i zachowanie cech krajobrazu
8. wzrost lesistości kraju
9. ochrona cennych ekosystemów i siedlisk

- *Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Puławy 2014*
 - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
 - http://www.minrol.gov.pl/content/download/51296/282360/version/1/file/Zalacznik1F_PROW1420.pdf

- *Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*
 - http://www.minrol.gov.pl/content/download/51293/282348/version/1/file/Zalacznik1C_PROW1420.pdf

- *Zestawienie uwag i opinii zgłoszonych do prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*
 - http://www.minrol.gov.pl/content/download/51294/282352/version/1/file/Zalacznik1D_PROW1420.pdf